

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แนวปฏิบัติด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ กรณีโกดังเก็บพลุและดอกไม้เพลิงระเบิด

.....

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๐๐ น. เกิดเหตุโกดังพลุและดอกไม้เพลิงระเบิด ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางตลาดมูโนะ หมู่ที่ ๑ ตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา ส่งผลให้เกิดเสียงดังสนั่นและแรงสั่นสะเทือนมีการระเบิดอย่างต่อเนื่อง และมีกลุ่มควันไฟพวยพุ่งจนสังเกตเห็นได้ จากเหตุการณ์ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ตลอดจนประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัย ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบมากกว่า ๑๐๐ หลังคาเรือน เบื้องต้นจังหวัดนครราชสีมาได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์หน้าสถานที่เกิดเหตุ และจัดตั้งศูนย์พักพิงฉุกเฉิน สนามกีฬาโมโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กรมอนามัย มีความห่วงใยสุขภาพประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากกรณีโกดังเก็บพลุและดอกไม้เพลิงระเบิด ซึ่งอาจเกิดขึ้นในพื้นที่อื่น จึงต้องมีการเฝ้าระวังและเตรียมการเพื่อรองรับการเกิดเหตุภัยพิบัติในรูปแบบเดียวกัน จึงมีแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมและประชาชน เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงทางสุขภาพ ดังนี้

ผลกระทบต่อสุขภาพ

๑. อันตรายจากการได้รับสารเคมี พลุและดอกไม้เพลิง มีส่วนประกอบของสารเคมีอันตราย และสารที่เป็นเชื้อเพลิง ส่งผลทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ หากสูดดมควันจากพลุและดอกไม้เพลิงที่เกิดจากการเผาไหม้ จะส่งผลให้รับสัมผัสสารเคมีอันตราย ได้แก่ สารโปแตสเซียมเปอร์คลอเรต สารซัลเฟอร์หรือกำมะถัน สารโปตัสเซียมไนเตรต สารแบเรียมไนเตรต ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ดังนี้

- ๑) สารโปแตสเซียมเปอร์คลอเรต ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนังและระบบทางเดินหายใจ
- ๒) สารซัลเฟอร์หรือกำมะถัน เมื่อเผาไหม้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ทำให้เกิดอาการตาแดง ผื่น อักเสบ หายใจขัด เกิดการระคายเคืองที่ระบบทางเดินหายใจ
- ๓) สารโปตัสเซียมไนเตรต ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนัง และทางเดินหายใจ
- ๔) สารแบเรียมไนเตรต ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อหู ตา จมูก และผิวหนัง ทำลายตับ ม้าม และเกิดอัมพาตที่แขน ขา ในบางรายอาจทำให้เสียชีวิตได้

๒. อันตรายจากความดังของเสียงระเบิด

ก่อให้เกิดระดับเสียงกระแทกสูงกว่า ๑๓๐ เดซิเบลเอ มีผลทำให้เกิดอาการหูตึงชั่วคราว และหากต้องได้ยินติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจส่งผลให้เกิดอาการหูตึงถาวร และยังมีผลต่อเรื่องของสุขภาพจิต ทำให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิด รำคาญ ส่งผลให้นอนไม่หลับ ทำให้สุขภาพร่างกายอ่อนแอ ส่งผลต่อผู้ป่วยโรคหัวใจและความดันโลหิต ทั้งนี้ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเสียงระเบิดของพลุและดอกไม้เพลิง ควรต้องได้รับการตรวจประเมินสมรรถนะทางการได้ยินจากแพทย์อย่างต่อเนื่อง

๓. อันตรายจากความร้อนและแรงระเบิด

ทำให้ผิวหนังไหม้และทำให้บาดเจ็บและอาจสูญเสียอวัยวะสำคัญ ซึ่งบางรายรุนแรงถึงขั้นทำให้ตาบอดหรือนิ้วขาดได้ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน

แนวปฏิบัติสำหรับประชาชน

๑. ติดตามข่าวสาร สถานการณ์การแจ้งเตือนภัยสุขภาพจากหน่วยงานภาครัฐ และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด
๒. หลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่เกิดเหตุ ควรสวมหน้ากากป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กหรือหน้ากากป้องกันมลพิษ เพื่อลดความเสี่ยงจากการได้รับสัมผัสสารพิษ
๓. สังเกตอาการตนเอง และคนในครอบครัวโดยเฉพาะกลุ่มอ่อนไหว ได้แก่ ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ และผู้มีปัญหาโรคระบบทางเดินหายใจ โรคหอบหืด หากมีการผิดปกติจากการสูดดมควันและสารมลพิษ หรือพบอาการระบบทางเดินหายใจ ไอ หายใจลำบาก แน่นหรือเจ็บหน้าอก หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ เหนื่อยง่าย หรือเริ่มมีอาการปวดศีรษะ ให้ปรึกษาแพทย์หรือไปที่สถานบริการสาธารณสุขทันที
๔. กรณีหน่วยงานภาครัฐแจ้งเตือนให้มีการอพยพจากบ้านเรือน ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเสี่ยงสุขภาพ ป้องกันอุบัติเหตุซ้ำซ้อนจากเหตุระเบิดของพลุและดอกไม้เพลิง ที่อาจจะเกิดเหตุปะทุและระเบิดซ้ำได้อีก

แนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

๑. ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการได้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข ตามประเภทที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานการใช้อำนาจทางกฎหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการฯ อย่างเคร่งครัด

๒. บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคการสาธารณสุข เพื่อรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชากรเสี่ยงในพื้นที่โดยรอบพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อประเมินระดับความรุนแรงของมลพิษจากการระเบิดของพลุและดอกไม้เพลิง รวมถึงการประเมินความเสี่ยงสุขภาพประชาชนสำหรับเตรียมการให้การช่วยเหลือลดความเสี่ยงการสัมผัสมลพิษ

๓. ติดตามเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และประเมินสถานการณ์ทางสุขภาพของประชาชนในพื้นที่โดยรอบ เพื่อเตรียมสนับสนุน ช่วยเหลือทางด้านการแพทย์และสุขภาพ และเตรียมพร้อมการอพยพประชาชนที่ได้รับผลกระทบรุนแรง

๔. กรณีที่หน่วยงานในพื้นที่กำหนดให้มีศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราว ทีมปฏิบัติการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมทำการเฝ้าระวังด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์ฯ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงทางสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เสี่ยง ดังนี้

๔.๑ จัดเตรียมระบบบริหารจัดการเรื่องส้วมให้สะอาด เพียงพอ และปลอดภัยต่อจำนวนผู้อพยพ

๔.๒ ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดกรอบเวลา รูปแบบ และวิธีการจัดการ สุบ เก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจากศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราวรวมทั้งเตรียมระบบจัดการมูลฝอย ทั้งมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อ โดยต้องคำนวณปริมาณขยะที่มีโอกาสเกิดขึ้นในแต่ละวัน และมีระบบเก็บขน ระบบส่งต่อไปกำจัด

๔.๓ เฝ้าระวังคุณภาพอาหาร และน้ำอุปโภค บริโภคภายในศูนย์อพยพหรือศูนย์พักพิงชั่วคราวทั้งอาหารและน้ำบริโภคที่มาจากการสนับสนุนของหน่วยงานหรือองค์กรอื่น และอาหารที่ประกอบปรุงเองภายในศูนย์อพยพฯ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคและสารเคมีอันตราย ลดความเสี่ยงสุขภาพของผู้อพยพ

๔.๔ เฝ้าระวังคุณภาพอากาศภายในอาคาร เนื่องจากภายในศูนย์อพยพหรือศูนย์พักพิงชั่วคราวมีประชาชนจำนวนมากอาจเกิดความแออัด และเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางระบบทางเดินหายใจ ดังนั้น ต้องจัดให้มีการระบายอากาศภายในอาคาร (กรณีเป็นอาคาร) ให้เพียงพอ มีช่องทางสำหรับอากาศเข้าและอากาศออก รวมทั้งมีระบบดูดอากาศที่ดี (กรณีห้องที่เป็นระบบปรับอากาศ)

๔.๕ กำหนดมาตรการ หรือแนวปฏิบัติด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานที่เสี่ยงประสพภัย

๕. สื่อสารสร้างการรับรู้ประชาชน เพื่อลดผลกระทบและความเสี่ยงสุขภาพจากเหตุการณ์ระเบิดของพลุและดอกไม้เพลิง โดยใช้การสื่อสารเตือนภัยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ตามบริบทพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลความรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุมทุกพื้นที่ประสพภัยได้ทันต่อเหตุการณ์

.....

เอกสารอ้างอิง

๑. กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย. คู่มือการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สำหรับทีมภารกิจปฏิบัติการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (SEhRT Book). ๒๕๖๕

จัดทำโดย กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖